

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԿՈՆԴԱԿԷ

Կ. Պօլսի «Աւեսաբեր» շաբաթաթերթի մէջ Վեհափառ Հայրապետի եկեղեցիներում միշտ քարոզ խօսելու համար անցեալ փետրվարի 20-ին հրատարակած Հովուական Կոնգակի առթիւ կարգում ենք հետևեալը.

«Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսին, Տ. Տ. Գեորգ Ե.ի, փետր. 20, 1914 թուակիր շրջաբերական կոնգակը բացառիկ շահեկանութիւն ունեցող պաշտօնագիր մ'է: Մայրաքաղաքիս թերթերէն ոմանք արգէն հրատարակեցին զայն: Եւ մենք կը փափաքինք մեր ընթերցողներու ուշադրութիւնը հրաւիրել Հայրապետական կոնգակին յոյժ շահեկան պարունակութեան ինչ ինչ մասերուն վրայ:

Կոնգակը, որ հարկաւ զրաբար լեզուով զրուած է, ուղղուած է «Գերաշնորհ առաջնորդաց և եպիսկոպոսաց, բարձրապատիւ փոխանորդաց և վանահարց, հարազատ որդաց Մայր Աթոռոյս»: Բայց յայտնի է թէ Վեհ. Կաթողիկոսը իր մտքին առջև ունի ոչ միայն Հայեկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը, այլ ամբողջ Հայութիւնը, և իր սրտին խորերէն կը խօսի Հայութեան սրտին, երբ յուզիչ բառերով և «ընդօստուցիչ ձայնիւ» կոչ կ'ուղղէ թէ հոգևոր պաշտօնեաներուն և թէ ժողովրդեան և կ'ըսէ. Զգաստացէք և ձեր բարոյական պարտականութիւնները կատարեցէք, «ժողովուրդ Հայոց»:

Այս կոնգակին մէջ Հայոց Մայրազոյն Պատրիարքը կ'արտայայտուի իբրև հովիւ մը, որ ճշգրտօրէն տեղեակ է իր հօտին արդի բարոյական կացութեան: Ազգին բոլոր ցաւերուն իրազեկ է ան. բայց իր հոգին կը խռովի մանաւանդ ի տես Հայութեան սիրտը կըծող մոլորութիւններու և անբարոյ և փրասակար գործերու, որոնց համար կ'ըսէ թէ «Հարագոյնք են քան զամենայն բռնութիւնս» և կը թունաւորեն ազգային, ընկերական և ընտանեկան կեանքը:

Ն. Ս. Օծութիւնը սրտաշարժ շեշտերով կը հրաւիրէ

եկեղեցւոյ պաշտօնեաները որ առաջնորդեն ժողովրդին՝ կռուելու ամէն մոլորութիւններու, գայթակղութիւններու և բարոյական ախտերու դէմ: Եւ ապա կը յանձնարարէ եկեղեցականներուն՝ հետամուտ ըլլալ եկեղեցիներուն բարեկարգութեան և զանոնք պայծառութեան մէջ պահել «կարգաւորեալ ժամերգութեամբ, կանոնաւոր երգեցողութեամբ և կենդանի քարոզութեամբ»: Եւ յետոյ Առաքելական եկեղեցիի մը դերագոյն պետիւն արժանի եղանակաւ Վեհ. Կաթողիկոսը ուշագրաւ հատուածի մը մէջ անկեղծ շեշտերով կը ծանրանայ Աւետարանի քարոզութեան կարևորութեան վրայ: Ն. Ս. Օծութիւնը կը յանձնարարէ որ պատուէր տրուի բոլոր աւագերէցներուն և քահանաներուն ամէն եկեղեցիներու մէջ քարոզել ժողովրդին «ընտանի բարբառով զբանն Սուրբ Աւետարանի»: Եւ Վեհ. Կաթողիկոսը այն աստիճան անհրաժեշտ կը համարի Աւետարանի քարոզութիւնը եկեղեցու մէջ որ կը յարէ թէ այն պարագային երբ քահանաներ անկարող են քարոզելու, թող գէթ կիրակի օրերը Աւետարանի ընթերցումէն վերջ, փոխանակ քարոզի, թարգմանեն «զայն դիւրմբունելի բարբառով՝ ժողովրդեան»: Արդարեւ ճշմարտապէս առաքելական պատուէր մ'է այս: Ու եթէ երկրին ամէն կողմը բարեպաշտ և Քրիստոսասէր Հայ քահանաներ այս պատուական հրահանգին համեմատ շարժին և գէթ ամէն կիրակի ժողովրդեան պարգաւանեն, իրենց կարողութեան չափով, Աւետարանին ճշմարտութիւնները, Աստուծոյ սահմանուած ամենագեցիկ միջոցը դորձաձած կ'ըլլան մաքառելու ազգին ոսկորները փտեցնող բարոյական ախտերու դէմ, և ներմուծելու նոր կեանք Հայութեան երակներու մէջ: Վասն զի ամէն դարու և ազգի մէջ փորձով ապացուցուած է որ «Աւետարանը... Աստուծոյ զօրութիւնն է... բոլոր հաւատացեալներուն փրկութեան համար»:

Եւ ի վերջոյ չենք կրնար չարտայայտել մեր հիացումը այն լուսամիտ հայեացքին վրայ, զոր Հայոց Հայրապետունի եկեղեցիին կոչումին մասին: Ն. Ս. Օծութիւնը որոշակի կ'ուսուցանէ թէ, ինչպէս վարժարանները հաստատ-

ուած են մանուկները կրթելու և դաստիարակելու համար, եկեղեցին ալ նոյն կոչումը ունի ժողովրդեան հանդէպ: Կաթողիկոսական այս ուղիղ ըմբռնումին համեմատ եկեղեցին պէտք է նկատուի իբրեւ կրթարան մը: Սխալ է եկեղեցին համարիլ լոկ իբր հիւանդանոց մը կամ դարմանատուն մը, ուր մարդ կը ստիպուի դիմել հարկեցուցիչ պարագաներու ներքեւ, և ուր չուզեր մնալ աւելի քան որքան անհրաժեշտ է դեղ կամ դարման ընդունելու համար: Այս չէ՛ վեհ. Կաթողիկոսին տեսութիւնը եկեղեցիին կոչումին մասին:

Երանի թէ ամէն Հայ որդեգրէր Հայրապետական այս ուղիղ ըմբռնումը եկեղեցիին պաշտօնին նկատմամբ: Աստուծոյ պատկերին պէս ստեղծուած մարդ արարածին հոգւոյն մէջ ծրարուած թագուն կարելիութիւններն ի յայտ կու գան երբ անհատը կ'ենթարկուի Սուրբ Հոգւոյն կենդանացուցիչ ներգործութեան: Եւ Քրիստոսի եկեղեցիին պաշտօնն է ստեղծել Քրիստոսի հոգւոյն ազդեցութիւններով առկուցուն միջնորդութեամբ զոր շնչելով մարդիկ պիտի կարենան ապրիլ ճշմարտապէս զարգացուն կեանքով:

Այս կենսական ճշմարտութեան կարևորութեան անկեղծօրէն համոզուած ըլլալուն համար՝ վեհ. Կաթողիկոսը կը վերջացնէ իր պատուական կոնդակը մաղթելով որ անոնք որոնց կ'ուղղէ իր խօսքը՝ ըլլան «զօրացեալ շնորհօք Ս. Հոգւոյն»: Մէն մի ճշմարիտ Հայ Քրիստոնեայ որ կը կարգայ և կամ կը լսէ այս կոնդակը՝ տարակոյս չունինք թէ ի սրտէ պիտի ձայնակցի Հայրապետական այս մաղթանքին, և ըսէ, «Ամէն»:

